

Gruppens förslag är att texten nedan används som ett stöd när kränkningar via sociala medier behandlas i varje skolas likabehandlingsplan. Det är upp till varje skola att själva ansvara för hur man arbetar utifrån den egna verksamhetens behov. En utförligare beskrivning av problematiken samt skolans ansvar finns i bilagan. I den finns också tips på länkar och utbildning.

Sociala medier

Kränkningar via sociala medier ska likställas med andra former av kränkningar. Den handlingsstrategi som finns utarbetad för andra former av kränkningar kan följas även när det gäller kränkningar via t.ex. nät och sms.

Skolan har enligt lagstiftning och läroplaner ett ansvar att vidta åtgärder när kränkningar skett. Detta gäller oavsett om kränkningen skett på skoltid eller inte, i de fall det påverkar eleven och dennes situation i skolan.

- Rektor ansvarar för att elever, personal och föräldrar får kunskap om vilka följderna kan bli, och hur man kan agera, vid olämplig användning av sociala medier.
- Varje skola upprättar en plan över hur detta arbete ska läggas upp samt vem som har ansvaret.
- Det är viktigt att fånga upp elevernas upplevelser och erfarenheter. Uppföljning kan bland annat ske via *Personligt*.

Kränkningar på nätet

Inledning, bakgrund

Skolan är skyldig att årligen upprätta, och följa upp, planer för såväl likabehandling som mot kränkande behandling. Likabehandlingsarbetet kan antingen bedrivas med stöd i två separata planer, men kan även behandlas i en plan. Det viktiga är att det finns ett systematiskt arbete runt det som åläggs skolan utifrån diskrimineringslagen och skollagens 6:e kapitel (nya skollagen).

När det gäller kränkningar via nätet, eller andra sociala medier, finns det ingen anledning att betrakta dessa på annat sätt än andra former och uttryck för trakasserier, diskriminering eller kränkande behandlingar. Mekanismerna bakom, rollfördelningarna, följderna för berörda individer och skolans ansvar är i stort de samma. Skolan har alltid ett ansvar för att systematisera sitt likabehandlingsarbete genom att kartlägga, fastställa mål, upparbeta rutiner, fördela ansvar, dokumentera, åtgärda och följa upp. Viktigast är dock att skolan har ett salutogent perspektiv, d v s främjar barns lika rättigheter genom ett förebyggande värdegrundsarbete.

Vad är det då som skiljer kränkningar via sociala medier från andra former av kränkningar? Viktigast är den spridning och exponering som kränkande yttringar och tillmälen får via den digitala tekniken. En annan skillnad är att det närhelst och varhelst finns arenor och forum för dessa kränkningar. På så sätt kan elevernas aktiviteter på fritiden spela en allt större roll för skolans likabehandlingsarbete. Samtidigt som de digitalt förmedlade kränkningarna har förutsättningar att nå fler mottagare, och dröja sig kvar i sin digitala uttrycksform, medför de också ökade möjligheter till såväl dokumentation och avsändarspårning.

Skolans ansvar

Om elevens möjligheter till deltagande i skolverksamheten och uppnående av målen beskärs har skolan ett ansvar att ingripa. Detta gäller även om orsakerna finns i situationer som inträffat utanför skolan. M a o har skolan ett generellt ansvar och då även om orsakerna står att finna i nätburna kränkningar – närhelst och varhelst de har yttrats. Varje skola måste därför ha en beredskap för att kunna hjälpa berörda elever och deras vårdnadshavare att hantera och i möjligaste mån avlägsna kränkande yttranden som publicerats. Om vårdnadshavare och elever inte förmår att hitta gångbara lösningar på situationen, och skolan bedömer att det har en menlig inverkan på elevens skolsituation, så kvarstår skolans ansvar att söka en lösning.

Förslag

Det är viktigt att i likabehandlingsarbetet även innefatta en plan för det förebyggande arbetet kring sociala medier men också en handlingsberedskap för "icke önskvärda" händelser. Som bilaga till skolan likabehandlingsplan bör det också finnas en bilaga med ett antal nätmobbingsrelaterade referenser och rekommendationer på resurser till vilka skolan kan vända sig för stöd i arbetet. Ett första förslag på en sådan bilaga bifogas här, men eftersom detta är ett område där det sker stora förändringar över tid, bör bilagan revideras årligen. Ett arbete som Cmit eventuellt kan ansvara för.

<http://www.planforskolan.se/sv/> - Ett verktyg för förskolan/skolan, som erbjuder hjälp att ta fram en gemensam plan mot diskriminering och kränkande behandling. Här finns en guide som stegvis stödjer skolan genom planens olika delar. Längs vägen får man en rad olika praktiska tips och råd men också hänvisningar till lagar och riktlinjer. Verktuget är gratis att använda och har tagits fram av

Diskrimineringsombudsmannen (DO) i samarbete med Barn- och elevombudet (BEO) vid Skolinspektionen och Skolverket.

<http://surfalugnt.se/> - Råd och tips omkring ungas vardag på nätet. Surfa Lugnt är en samverkan mellan flera svenska myndigheter, företag och ideella organisationer som tillsammans arbetar för ökad trygghet och säkerhet på nätet. Innehåller kostnadsfritt föreläsningmaterial som kan användas på föräldramöten.

<http://www.saftonline.se/Kunskapsbanken/Mediekunskap/> - Medierådets sida med information om ungas nätkulturer, erbjudanden om föreläsningar och pjäser samt länksamlingar.

http://ec.europa.eu/information_society/eyouguidenavigation/index_sv.htm - Europeiska kommissionen erbjuder en svensktaxad sida på vilken man finner regler och lagar kring Internetanvändning och säkerhet. Dessutom finns ett stort antal länkar till samarbetspartners som erbjuder stöd i motverkandet av nätmobbning.

<http://kollakallan.skolverket.se/saker/> - frågor som rör barn och ungas säkerhet på nätet. Här finns även artiklar om nätmobbning, stödmaterial och lektionstips.

<http://www.kranks.se/> - en webbplats från Datainspektionen. En webbplats som är till för den som känner att han/hon blivit illa behandlad på Internet. Råd omkring vad som kan göras för att lösa problemet.

<http://www.friends.se/> - Friends är en icke-vinstdrivande organisation vars uppdrag är att stoppa mobbning. De utbildar och stödjer skolor och idrottsföreningar i hela landet. Från förskolan upp till och med gymnasiet. Böckerna *Koll på nätet* och *Schysst på nätet* med diskussionsunderlag, övningar finns att ladda ner gratis här: <http://www.friends.se/?id=6747>

<http://www.natvandrararna.se> - Fryshuset nätvandrar i det uttalade syftet att tillgängliggöra vuxna representanter, som ska finnas tillhands för att stötta barn och ungdomar när behoven uppstår. Tanken är att finnas som en tillfällig kontakt för ungdomar att bolla med, få stöd av och vid behov få hjälp med att komma i kontakt med andra professionella. Onlineverksamheten innefattar Internet, Communitys, chatprogram och andra onlinemiljöer så som sociala datorspel. Nätverket är en del av verksamheten Nätvandrararna som innefattar ideella organisationer och samtliga kommuner i landet.

<http://www.bris.se> – Barnens rätt i samhället. Bris finns för barn upp till 18 år. Dit kan man ringa, maila eller chatta anonymt med någon vuxen.

http://webbshop.gleerups.se/gleerups/se/grundskola-f-6/social-och-emotionell-utveckling/?ew=15&id=45129&product_category_id=1351&groupdetail=true **Livstid** - Ett kostnadsfritt diskussionsmaterial som tar upp riskerna, men också möjligheterna med Internet – ett samarbete mellan Microsoft, Medierådet, Myndigheten för Skolutveckling.

RR BE

Tips på föreläsningar som kan bokas rörande kränkningar på nätet:

Digital mobbing och etik på nätet -

<http://www.jlutbildning.se/F%3%b6rel%3%a4sningar+och+kurser/digital-mobbning-och-etik-p%3%a5-n%3%a4tet.html> – Vår kontakt heter Niclas Ottosson.

Surfa Lugnt – www.surfalugnt.se - Surfa Lugnt planerar ett pilotprojekt tillsammans med Skolverket och sex utvalda skolor. Tanken är att grupper med lärare och elever ska arbeta tillsammans med nätfrågorna under en halvdag. Arbetet ska resultera i strategier för skolan när det gäller nätet och integreras i befintliga planer. Elever är med för att lära ut mer om ungas nätvardag. Dagen inleds med en introduktion till ämnet genom en föreläsning för lärare och annan skolpersonal. Därtill är ett metodmaterial under utarbetande, som kan användas i enskilda föreläsningar. Metodmaterialet består av en timmas föreläsning med efterföljande frågestund.

Friends – www.friends.se - Att förebygga mobbing via nätet. Man kan beställa föreläsningar för elever (30 min 3000 kr), för föräldrar (90 min 5500 kr) och för personal (120 min 5900 kr) – hela paketet för en skola kostar 12500 kr då ingår ett exemplar av Friends böcker *Schysst på nätet* och samt *Koll på nätet*.

RR BE